

15.6.2020

Älyverkkoforum / 7. kokous

Aika: 15.6.2020 klo 13.00-16.00

Paikka: Teams -kokous

Osallistujat: Antti Paananen (Energiavirasto, pj.) Veli-Pekka Saajo (Energiavirasto), Olli Taipale (Energiavirasto, sihteeri), Jori Sääntti (Energiavirasto), Suvi Lehtinen (Energiavirasto), Anu Värilä (Energiavirasto), Elina Hautakangas (TEM), Tatu Pahkala (TEM), Risto Lindroos (Fingrid), Riina Heinimäki (ET), Ina Lehto (ET), Pasi Kuokkanen (EIFi), Marko Silokoski (Rauman energia), Ari Rehnfors (Omakotiliitto), Jukka Kaakkola (KKV), Toivo Hurme (Paikallisvoima), Petri Pylsy (Kiinteistöliitto)

Kokousmuistio

1. Asialistan hyväksyminen

- Älyverkkoforum hyväksyi esitetyn asialistan

2. Edellisen kokouksen muistion kommenttien läpikäynti

- 26.3.2020 pidetyn Älyverkkoforumin 6. kokouksen pöytäkirjaan oli tullut muutospyyntö Energiateollisuus ry:ltä. Puheenjohtaja kävi edellisen pöytäkirjan kommentit läpi kohta kohdalta. Pöytäkirjaan korjatut kirjaukset hyväksyttiin ilman kommentteja, ja älyverkkoforumin 6. pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Työ- ja elinkeinoministeriön kommenttipuheenvuoro Energiaviraston ehdotuksesta riippumattomia aggregaattoreita koskeviksi säädösmuutoksiksi

- Puheenjohtaja johdatteli keskustelun seuraavaan aiheeseen, Työ- ja elinkeinoministeriölle lähetetyn ehdotukseen riippumattomien aggregaattoreiden markkinoille pääsyyn liittyvistä säädösmuutoksista (jäljempänä IA-paperi).
- Työ- ja elinkeinoministeriö nosti puheenvuorossaan esiin IA-paperista seuraavia asioita:
  - TEM tukee kompensatiomallin käyttöönottoa. Älyverkkoforumissa keskusteltiin kompensatiomallin asettamisesta. Suunnitelmissa on antaa vastuu mallin valmistelusta Energiavirastolle. TEM korosti kompensatiomallin korvauksen perustuvan yleisesti käytössä olevaan referenssihintaan. Lisäksi kompensatiomallista ei tarvitse tehdä jokaiselle markkinapaikalle sopivaa yhtä yleismallia vaan kompensatiomallit voisivat erota toisistaan riippuen markkinapaikasta
  - Energiavirasto suosittelee IA-paperissaan erillisen lisä/takamittarin toteuttamista aggregaattorin suorittaman kulutusjoustopäätöksen toteuttamista tueksi. Luotettavaa

15.6.2020

jouston todentamista ei saada toteutettua ilman lisämittausta. Ongelmallisimpia todentamiskohteita olisivat kohteet, joissa sähkönkormitus vaihtelee epäsäännöllisesti. Keskustelussa esiin nousivat markkinapaikat, joissa energiakomponentin osuus korvauksesta on pieni ja näissä tapauksissa joustokohteiden erillisen energiamittauksen tarpeellisuus kyseenalaistettiin. TEM ja EV totesivat, että pienen energiakomponentin omaaviin joustokohteisiin voidaan myöntää poikkeus lisämittauksen velvoitteesta. Lisäksi nostettiin esille, tulisiko mittausvaatimusta vielä selvittää erillisellä selvitystyöllä. TEM näki lainsäädännön asettamisen aikataulupaineiden sekä tehtyjen selvitysten olevan laaja-alaisia ja kattavia, että lisäselvityksille ei nähty tarvetta tässä vaiheessa. Ministeriö korosti kuitenkin, että asetustason selvityksille nähtiin tarvetta.

- o Muuta keskusteluun nousseita aiheita olivat mm. riippumattoman aggregaattorin ja aggregaattori -markkinaosapuolten vienti kansalliseen lainsäädäntöön, yhteispohjoismainen kehityksen harmonisointi, aggregoinnin hyötynäkökulmat ns. osapuoliyhödyn eroavaisuus yleishyödystä sekä energiaoikeuden siirron ja kompensatio termien eroavaisuus aggregoinnissa.
- o Jatkotoimena riippumattomiin aggregaattoreihin liittyvät hallituksen esitykset menisivät alustavan aikataulun mukaan Eduskuntaan syyskuun lopulla tai lokakuun alussa. Lakiehdotusluonnokset tulisivat sidosryhmille lausunnoille siten ennen alkusykyä. Tarvittavat asetusehdotukset valmistellaan lakiehdotusten jälkeen vuoden 2020 lopulla.

4. Älymittareita ja tiedonvaihtoa koskevat sääntelymuutokset

- Puheenjohtaja vaihtoi keskustelun seuraavaan aiheeseen. Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntokierros oli saatu päätökseen älymittareiden ja tiedonvaihdon sääntelymuutoksista.
- Työ- ja elinkeinoministeriö piti puheenvuoron lausuntojen sisällöistä ja nosti keskusteluun seuraavia aiheita:
  - o Sääntelymuutosten aikatauluihin vaikuttavat merkittävästi mm. seuraavat toimialan kehityskohteet: energiayhteisöjen käyttöönotto ja 15 minuutin taseselvitysjaksoon siirtymisen poikkeushakemus sekä datahubin käyttöönoton aikataulu
  - o Työ ja elinkeinoministeriö on käynyt pohdintoja lausuntojen perusteella mm. energiamittareiden teknisten vaatimusten rajauksista; mihin markkinapaikoille loppuasiakkaan tulisi voida osallistua energiamittarin kautta, miten lyhyen mittausjakson energiamittareiden tulisi voida mitata sekä tuleeko takamittauksen määrittelemisestä lainsäädäntöön
  - o Puheenvuoron päätyttyä keskustelu jatkui: loppukäyttäjryhmän määrittelemisen tarpeesta tuoda kansalliseen lainsäädäntöön. Loppukäyttäjryhmän määritteleminen kansalliseen lainsäädäntöön on direktiivin velvoite ja tästä syystä sen käyttöönottamiselle ei ole liikkumavaraa. Jatkokeskustelussa todettiin, että loppukäyttäjryhmän prosesseista haluttiin kattava kirjaus lain perustelumuietioon prosessien selkeyttämiseksi
  - o Alustavan aikataulun mukaan VNA:t valmistellaan kesän aikana ja ne on tarkoitus hyväksyä heti syyskauden alussa

15.6.2020

5. Keskustelu asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin avoimista kysymyksistä ja toimitusvelvollisuusjärjestelmän uudistamistarpeista

Älyverkkoforum kävi alustavaa keskustelua asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin avoimista kysymyksistä

Johdantona keskusteluun Älyverkkoforumin kokoukseen pyydettiin forumin jäsenistöstä neljää tahoa pitämään esityksen näkökulmastaan asiakaskeskeisen vähittäismarkkinamallin avoimista kysymyksistä. Esityksiä pitivät Anu Värilä Energiavirastosta, Riina Heinimäki Energiateollisuus ry:stä ja Ari Rehnfors Omakotiliitosta. Lopuksi Kiinteistöliiton Petri Pylsy piti puheenvuoron ilman esitystä

Anu Värilä, Energiavirasto

- Anu Värilä piti esityksen Vaasa ETT:n Euroopan Komissiolle valmisteleman raporttiluonnoksen Barriers to entry in European retail energy markets pohjalta. Raportista nostettiin esiin seuraavia asioita:
  - Myyjien alalle tulemisen esteitä raportissa oli kategorisoitu seuraaviin kokonaisuuksiin: lainsäädännölliset esteet, markkinoiden epäsuhteisuus, prosessien ja tiedonhallinnan esteet sekä näihin kuulumattomat esteet
  - Esityksessä pureuduttiin yllä mainittuihin kategorioihin ja avattiin jokaisen osakokonaisuuden syitä markkinoille tulevien uusien myyjien näkökulmasta
  - Raporttiluonnoksessa Suomen osalta oli nostettu esille mm. toimialan lainsäädännön nopea kehittyminen ja sen tuomat haasteet pitkäjänteisessä suunnittelussa, olemassa oleva epäsuhta toimialajärjestöjen vaikutusmahdollisuuksista ja sen haasteista alan kehitykselle, vertikaalisesti integroituneiden ja oikeudellisesti eriyttämättömien yritysten etulyöntiasema, datahubien kehitys toisaalta kannustavana mutta toisaalta haasteena, jos kansalliset hub-ratkaisut eivät integroidu tiedonvaihdollisesti keskenään
- Esityksen jälkeen keskustelua käytiin seuraavista aiheista:
  - Raportin julkistaminen sekä jatkotoimet herättivät keskustelua. Regulaattoreilla on raportista tässä vaiheessa käytettävissä raporttiluonnos. Raportin valmistumisesta ja julkaisusta päättää Euroopan Komissio
  - ET kommentoi edellisessä esityksessä nostettuun yhden toimialajärjestön suuren vaikutusvallan epäsuhtaan siten, että heidän jäsenistönsä kuuluu myös itsenäisiä myyjiä sekä aggregaattoreita.
  - Komission jatkosuunnitelmat myyjien aseman parantamiseksi herättivät keskustelua. Tässä vaiheessa Komission jatkotoimista raportin valmistumisen jälkeen ei ole tietoa
  - Aiheesta pidetty esitys jaetaan älyverkkoforumin jäsenille raportin julkaisun jälkeen

15.6.2020

Riina Heinimäki, Energiateollisuus ry

- Riina Heinimäki piti esityksen Energiateollisuus ry:n näkemyksistä otsikolla *"Asiakaskeskeinen vähittäismarkkinamalli"*. ET:n esitys perustuu ET:n kantapaperiin *"Asiakaskeskeinen sähkön vähittäismarkkinamalli-työryhmän raportti"*. Energiateollisuuden toiveena oli jakaa työryhmän raportti Älyverkkoforumin pöytäkirjan liitteenä. Esityksestä nostettiin esiin seuraavia asioita:
  - Esitys oli kategorisoitu seuraaviin kokonaisuuksiin vapaaehtoinen yhteislaskutus ja keskitetty vakuudenhallintajärjestely, toimitusvelvollisuuden uudistaminen ja siirtomaksujen rakenteiden harmonisoinnin vaihtoehdot
  - Esityksessä pureuduttiin jokaiseen osakokonaisuuteen ja näiden kokonaisuuksien välillä sekä lopuksi käytiin keskustelua esitetyistä aiheista
  - Yhteislaskutuksesta esitys suositteli mm. ottamaan käyttöön vapaaehtoisen yhteislaskutuksen TEM:n Älyverkkotyöryhmän ehdotuksen mukaisesti. Myyjä ja asiakas saisivat päättää ottavatko käyttöön yhteislaskutusta. Yhteislaskutuksessa myyjä laskuttaa myös jakeluverkonhaltijan kustannukset asiakkailta, jolloin myyjän tulee asettaa vakuus jakeluverkolle
  - Lisäksi yhteislaskutus toisi uuden tehtävän eli vakuudenhallintajärjestelyn yhteislaskutusprosessista. Vakuudenhallintajärjestelmän hallinnointia suositeltiin ET:n esityksessä annettavaksi Energiavirastolle sen riippumattoman aseman takia
  - Toimitusvelvollisuuden uudistamisessa esitys suositteli mm. järjestelyä, jossa toimitusvelvollisuus asiakkaaseen nähden säilyisi kulloinkin nykyisellä/viimeisimmällä sähkönmyyjällä muuttotilanteessa, määräaikaisen sopimuksen päättyessä tai muutoin asiakkaan jäädessä sopimuksettomaksi. Lisäksi toimitusvelvollisuustuotteiden hinnoittelumahdollisuuksia tulisi lisätä
  - Siirtomaksujen rakenteiden harmonisoinnista todettiin, että harmonisointia tulee tehdä ja tähän tulee perustaa oma työryhmänsä. Harmonisoinnin tulisi tapahtua lainsäädännössä tai viranomaismääräyksin

Esityksen aikana ja jälkeen käytiin keskustelua seuraavista aiheista:

- Aiheeksi keskustelussa nousi mm. näkökulma tulisiko kaikki sähkönmyyntiyhtiöt ja jakeluverkkoyhtiöt eriyttää toisistaan. Tähän kehitykseen yhteispohjoismaisen harmonisoinnin kehitys tulee ottaa huomioon
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto nosti esille yhteislaskutuksen laskutusvastuun asettamisen myyntiyhtiöille. KKV näkee verkonhaltijoiden kustannusten keräämisen sähkömyyjien kautta

15.6.2020

ongelmallisena eräiden viime aikoina ilmenneiden epäsuotuisien tapausten takia

- Vakuudenhallintajärjestely sai kritiikkiä sen mahdollisesti syrjivästä liiketoimintamallista. Pienet sähkönmyyjät asetetaan eriarvoiseen asemaan, koska korkeat vakuudet voi muodostua markkinoille tulon esteeksi

Ari Rehnfors, Omakotiliitto

- Ari Rehnfors piti esityksen Omakotiliiton näkökulmista aiheeseen. Esityksessä nousi esiin seuraavia asioita:
  - Omakotiliiton esityksen teemoina nousivat esiin loppuasiakkaan hyötynäkökulma, olemassa olevan mittausinfran käyttöasteen nostaminen, asiakkaan vaikutusmahdollisuudet tariffirakenteen kautta sekä isoimpana asiana siirtomaksun perusmaksun uudelleenmuotoilu

Petri Pylsyn puheenvuoro, Kiinteistöliitto

- Petri Pylsy piti puheenvuoron Kiinteistöliiton näkemyksistä asiakaskeskeisen vähittäismarkkinan kehitystarpeista. Puheenvuorossa Pylsy nosti esiin seuraavia teemoja:
  - Kiinteistöliiton esityksessä korostettiin näkemyksiä, että uudella liiketoimintamallilla yhteislaskutuksen vakuuksista ei tulisi luoda järjestelmää, jossa liiketoiminnan riskit kulminoituisivat asiakkaiden kannettavaksi. Kiinteistöliitto kuitenkin tukee yhteislaskutusta. Lisäksi Pylsy korosti, että lainsäädännön tulisi olla enemmänkin kannustavaa ei niinkään rajoittavaa. Lainsäätäjälle viestinä se, ettei enää tule luoda sellaista järjestelyä, missä toimijoiden liiketoimintariski nousee niin korkeaksi, että sitä korjataan nopealla päätöksellä lain velvoitteena.

Älyverkkoforumin jatkotoimenpiteet

- Kokouksen puheenjohtaja Antti Paananen toi yhteen esitysten annin sekä johdatteli keskustelun, miten jatkotoimet esityksissä nostettujen avointen kysymysten ratkaisemiseksi toteutetaan
- Puheenjohtaja avasi keskustelua TEM:n suuntaan, mitä lainsäätävä odottaa älyverkkoforumin tuotoksena. TEM mainitsi, että se on pystyttämässä vähittäismarkkinoiden kehityksen avoimiin kysymyksiin työryhmää, jossa asiakaskeskeistä vähittäismarkkinaa kehitetään. Forumissa keskusteltiin, kannattaako siinä tapauksessa keskustella samoista asioista kahdessa erillisessä ja osittain päällekkäisessä ryhmässä. Ministeriö kertoi kuitenkin, että ministeriön työryhmän perustaminen menee vuoden 2020 lopulle, jolloin älyverkkoforumissa käytyjen keskusteluiden tulokset olisivat suoraan TEM:n työryhmän käytävissä ja näin ollen asiakaskeskeiseen vähittäismarkkinamalliin liittyvät pohdinnat Älyverkkoforumissa nähtiin tarpeellisina

15.6.2020

- Forumissa saatiin konsensus perustaa älyverkkoforumin alatyöryhmä jakeluverkonhaltijoiden siirtotariffirakenteiden muutostarpeiden kehittämiseksi, johon kutsuttaisiin asiaan laajasti perehtyneitä henkilöitä. Energiavirasto lupasi tehdä ehdotuksen alatyöryhmästä
- Forumissa toivottiin, että asiakaskeskeiseen vähittäismarkkinamalliin liittyvissä kysymyksissä pystyttäisiin menemään syvemmälle kuin asiasta on käyty keskustelua aiemmin mm. Älyverkkotyöryhmässä
- Lisäksi käytiin keskustelu, onko yhteislaskutuksen toteuttaminen siinä vaiheessa, että ei enää pohdita tullaanko yhteislaskutus toteuttamaan vaan siirryttäisiin jo yhteislaskutuksen yksityiskohtien ratkaisuihin. Ryhmän näkemys jakautui kahtia, jossa suuri osa ryhmästä kannatti yhteislaskutusta, mutta osa ryhmästä ehdotti kustannushyötyanalyysin teettämistä aiheesta ennen päätöstä yhteislaskutukseen siirtymisestä. TEM mainitsi kustannusten kartoittamisessa olevan hyötyä lainsäätäjälle, mutta puhtaan CBA:n lisäksi vaikutuksiin tulisi pystyä ottamaan kuluttajien käyttäytymisen muutos, jota on haastavaa arvioida

6. Älyverkkoforumin seuraava kokous

- Energiavirasto käy tarkentavia sisäisiä keskusteluja, miten vuoden 2020 toisen puoliskon kokouksia käydään läpi ja kokouspäivämäärät tarkennetaan
- Lokakuun kokouksen alustavalle päivämäärälle 22.10 toivottiin muuta ajankohtaa, koska samalle päivälle osuvat Tampereen sähkömessut
- Seuraava kokous pidetään syyskuussa 2.9. tai 3.9.

7. Muut asiat

- Ei muita asioita

8. Kokouksen päättäminen

- Puheenjohtaja päätti kokouksen 15:34